

Allmän psykiatri

Innehåll

<i>Övergripande kompetensdefinition</i>	3
Definition av kompetensområdet	3
Kompetenskrav	3
Kompetenskrav för medicinsk kompetens	3
Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	4
Utbildningsstruktur	5
<i>Delmål</i>	7
Medicinsk kompetens	7
Kommunikativ kompetens	12
Ledarskapskompetens	13
Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	14

Övergripande kompetensdefinition

Definition av kompetensområdet

Psykiatri omfattar utredning, diagnostik och behandling samt omvårdnad och rehabilitering vid psykiska sjukdomar och beroendetillstånd hos vuxna. Begreppet psykisk sjukdom avser en psykologisk och/eller biologisk dysfunktion som innebär någon grad av lidande eller funktionsinskränkning.

Kompetenskrav

Kompetenskrav för medicinsk kompetens

Utbildningen ska ge kompetens att handlägga alla vanligt förekommande psykiska sjukdomar. Specialisten ska också ha goda kunskaper om mindre vanligt förekommande psykiatriska tillstånd. Specialisten skall kunna handlägga akutpsykiatriska tillstånd och kunna initiera psykiatriska insatser vid förekomst av katastrofer. Den åldrande befolkningen gör att det är viktigt att kompetens inom äldrepsykiatri förvärvs. Den psykologiska och den neurologiska utvecklingen under de första levnadsåren har stort inflytande på senare psykopatologi. Dessutom en del patienter som fått psykiatrisk vård som barn behöver det som vuxna. Därför är barn- och ungdomspsykiatriska kunskaper viktiga för den blivande allmänpsykiatern. Utvecklingen mot ökat bruk av alkohol och narkotika och det stora antalet psykiskt sjuka missbrukare kräver goda kunskaper inom detta område. Pga det stora antalet långtidssjuka och personer med kognitiva funktionshinder skall specialisten ha kunskaper i samordning och uppföljning av behandlings- och rehabiliteringsinsatser samt i de metoder som används för att bestämma patientens kognitiva status. Allmänpsykiatern behöver också kunskaper och färdigheter i internmedicin samt neurologi.

Dessutom skall specialisten självständigt kunna genomföra psykofarmakologisk behandling samt ha kunskaper och färdigheter i psykoterapeutiska behandlingsmetoder. En humanistisk och etisk värdegrund ska genomsyra hela utbildningen. I delmålen nedan ges en mer precis beskrivning av de indikatorer som sammantagna avser att visa på uppfylld specialistkompetens.

Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kommunikativ kompetens

Den jämlika och ansvarstagande patienten

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes anhöriga, som präglas av empati, förtroende och respekt för patientens rätt till information, inflytande och delaktighet i besluten. Kontakten ska också präglas av samverkan och lyhördhet för patientens önskemål och rätt till självbestämmande samt stimulans av patientens engagemang och ansvar för den egna vården.

Mångfaldsaspekter

Kommunikationen med patienten och dennes anhöriga ska dessutom präglas av kunskap och respekt för transkulturella aspekter och mångfaldsaspekter såsom språk, etnicitet, sexuell läggning, religion och jämställdhet.

Interprofessionella relationer

ST-läkaren ska utveckla kommunikationsförmåga, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare, utmärkt av respekt för deras yrkeskunskaper och kompetens. Detsamma gäller för kontakter med företrädare för allmänheten och olika samhällsinstanser.

Pedagogisk förmåga

ST-läkaren ska utveckla pedagogisk förmåga för att kunna informera och undervisa, främst patienter och anhöriga men också yngre läkare, andra medarbetare och studenter.

Professionellt förhållningssätt och etik

ST-läkaren ska utveckla förmåga till att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt, med målet att kunna fatta självständiga beslut av medicinsk etisk natur.

Egen kompetensutveckling

ST-läkaren ska utveckla förmåga till att kontinuerligt pröva och identifiera, också utifrån verksamhetens krav, de egna behoven för den ständiga kompetensutvecklingen för att kunna motsvara kraven på bästa möjliga vård för patienterna.

Ledarskapskompetens

Medarbetarskap

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla förmåga till att kunna ta ledarskapsansvar, samordna och delta i arbetsledning. Det kräver en grundläggande god självkännetdom och kunskap om den egna funktionen och rollen i organisationen.

Handledarskap

ST-läkaren ska också utveckla förmåga till att handleda individer, såsom yngre läkare och andra medarbetare.

Ledarskap

ST-läkaren ska utveckla ledarskapsförmåga, som utmärks av samverkan, öppenhet och dialog med medarbetarna. Ledarskapet ska vidare präglas av verksamhetsutveckling, som är förändrings-, prioriterings- och förbättrings-inriktad. Förmåga att leda arbete i vårdteam är grundläggande.

Omvärldskunskap

ST-läkaren ska också tillägna sig grundläggande kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, administration, ekonomi och regelverk samt kunskap om dess styrning för bästa resursutnyttjande.

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Medicinsk vetenskap

ST-läkaren ska under specialiseringstjänstgöringen utveckla ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt genom deltagande i forsknings- och utvecklingsarbete samt tillägna sig fördjupade kunskaper i forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, och evidensbaserad medicin.

Förbättrings- och kvalitetsarbete

ST-läkaren ska tillägna sig kunskap och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten.

Folkhälsa och prevention

ST-läkaren ska tillägna sig grundläggande kunskaper om hälsofrämjande faktorer, andra folkhälsoaspekter och prevention för att i det medicinskt vetenskapliga arbetet och kvalitetsarbetet kunna beakta denna kunskap.

Utbildningsstruktur

Arbete inom vuxenpsykiatri med sluten- och öppenvård utgör basen för ST-utbildningen. Tidig erfarenhet inom akutpsykiatri och tvångsvård är viktigt. Tjänstgöringar inom beroendemedicin och äldrepsykiatri samt barn- och ungdomspsykiatri är nödvändiga. Tjänstgöring inom rättspsykiatri rekommenderas. Tjänstgöring inom avgränsande specialitet neurologi och inom en internmedicinsk specialitet är nödvändigt. Med fördel kan denna tjänstgöring ersättas av en placering inom allmänmedicin. Den avslutande placeringen bör vara inom vuxenpsykiatri för att underlätta övergången till det

självständiga arbetet som specialist. Grundläggande utbildning i psykoterapi ingår i ST utbildningen.

ST-läkaren ska i början av utbildningen upprätta en utbildningsplan i samråd med handledaren och studierektorn. Detta görs lämpligen efter några månaders tjänstgöring. Fortlöpande avstämning mot målbeskrivningen görs. Årliga avstämningssamtal hålls mellan ST-läkaren, handledaren och studierektorn. Två formaliserade värderingar är att rekommendera under utbildningens gång. Den ena kan lämpligen utföras ungefär halvvägs under utbildningen och den andra mot slutet av ST. Här görs en genomgång av den samlade utbildningsdokumentationen.

ST-läkaren ska aktivt delta i regelbundet återkommande lokala fortbildningsmöten. Internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte rekommenderas, genom att under perioder lägga delar av utbildningen utomlands.

Delmål

Medicinsk kompetens

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att självständigt kunna bedöma och handlägga de vanligaste allmänpsykiatriska tillstånden med betoning på de stora folksjukdomarna (till ex affektiva, ångest-, psykos- och demenssjukdomar)	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om de övriga psykiska sjukdomarna	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att självständigt kunna bedöma och handlägga akutpsykiatriska tillstånd samt att initialt kunna handlägga katastrofpsykiatriska situationer	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att självständigt kunna genomföra psykofarmakologisk och elektrokonvulsiv behandling samt att ha kunskap om de bakomliggande neuronala mekanismerna för uppkomsten av psykiska sjukdomar och för deras behandling	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
-----	---------------------	-------------

Att ha kunskap om differentialdiagnostik mellan å ena sidan internmedicinska och neurologiska tillstånd och å andra sidan psykiatriska sjukdomar samt initialt bedöma och handlägga somatiska tillstånd hos patienter med psykiska sjukdomar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att självständigt kunna bedöma och handlägga de vanligaste substansberoende-tillstånd samt att ha kännedom om komorbiditet (med övriga psykiatriska och med internmedicinska tillstånd)	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om neurodegenerativa sjukdomar och att självständigt kunna bedöma och handlägga psykiska sjukdomar hos äldre	Klinisk tjänstgöring under handledning vid heldygns- och öppenvårdsenheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Teoretiska studier	Skriftliga reflektioner från litteratur

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om utvecklingsrelaterade psykiska sjukdomar och att ha kännedom om barnpsykiatriskt arbetssätt samt om avvikande kontra normal psykologisk och neurologisk utveckling i barn- och ungdomsåren	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om de teoretiska grunderna för de olika psykologiska behandlingsmetoderna samt att kunna bedöma lämplig psykologisk metod för behandling av olika psykiska sjukdomar <i>Alternativt: Uppnå grundläggande psykoanalytisk kompetens (SoS:s förslag)</i>	Grundläggande utbildning i psykoterapi	Intyg om godkänd grundläggande utbildning i psykoterapi
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska tillämpning av de lagar och förordningar som reglerar myndighetsutövning inom kompetensområdet samt kunskap om annan för psykiatrin relevant lagstiftning	Klinisk tjänstgöring med tvångsvårdade patienter	Dokumentation om deltagande i tvångsvård och länsrättsförhandlingar
	Erfarenhet av kommunikation med polis och rättsväsende	
	Utfärdande av de vanligare formerna av intyg	Kopior av utfärdade intyg
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
-----	---------------------	-------------

Att ha kunskap om kognitiva funktionshinder och hur de testas samt deras relation till patientens vård och behandling	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om samordning och uppföljning av patienter dels över lång tid dels i relation till kulturell, religiös och sexuell tillhörighet	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enheter som handlägger dessa tillstånd.	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier	

Kommunikativ kompetens

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att besitta ett terapeutiskt förhållningssätt gentemot patienten och konsten att effektivt kommunicera med patienter, närstående, andra läkare och medarbetare samt företrädare för allmänhet	Klinisk tjänstgöring under handledning	Skriftligt dokumenterade medsittningar
	Bedriva psykoterapi med egen patient under handledning med evidensbaserad metod	Skriftlig redovisning av genomförd psykoterapi under handledning
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning

ten och olika samhällsinstanser	Kurs	Intyg om godkänd kurs
---------------------------------	------	-----------------------

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att besitta ett pedagogiskt förhållningssätt gentemot patienten, närstående, yngre kollegor, andra medarbetare och studenter.	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare Skriftligt dokumenterade medsittningar
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna identifiera, bedöma och besluta om etiska frågeställningar som uppkommer i utövande av yrket	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare Skriftligt dokumenterade medsittningar
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning

Ledarskapskompetens

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna ta ledarskapsansvar och att ha kunskap om den egna rollen i organisationen	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning
	Ledarskapsutbildning och andra kurs	I Intyg om godkänd ledarskapsutbildning

	Aktivt deltagande i verksamhetens organisatoriska arbete	Dokumenterat arbete av organisatoriskt slag
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska handledning av yngre kollegor, studenter och medarbetare	Aktivt ansvar som handledare	Skriftlig dokumentation rörande utvärderade handledaruppdrag
	Aktivt delta i vårdenhets undervisningsverksamhet	Skriftlig dokumentation rörande utvärderade undervisningsuppdrag
	Handledarkurs	Intyg om godkänd kurs
	Teoretiska studier	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att självständigt kunna leda det medicinska arbetet vid en vårdenhets	Klinisk tjänstgöring under handledning	Skriftligt dokumenterad handledning Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring utfärdat av aktuell handledare
	Ledarskapsutbildning	Intyg om godkänd ledarskapsutbildning
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att besitta aktuell vetenskaplig kunskap och ett vetenskapligt förhållningssätt vad gäller psykiatrisk forskning och metodik	Kurs	Intyg om godkänd kurs
	Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	Skriftligt dokumenterat deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst
	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Teoretiska studier inklusive följa facklitteratur	

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap inom ett kvalitetsutvecklingsprojekt eller forskningsprojekt	Deltagande i för specialiteten relevant medicinskt utvecklingsarbete och/eller aktivt deltagande i forskningsarbete	Individuellt utformat skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer

Mål	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om evidens för psykiatrisk behandlingsmetodik	Seminarier	Skriftligt dokumenterat deltagande i seminarier
	Strukturerade handledarsamtal	Skriftligt dokumenterad handledning

	Teoretiska studier inklusive följa facklitteratur	
--	---	--